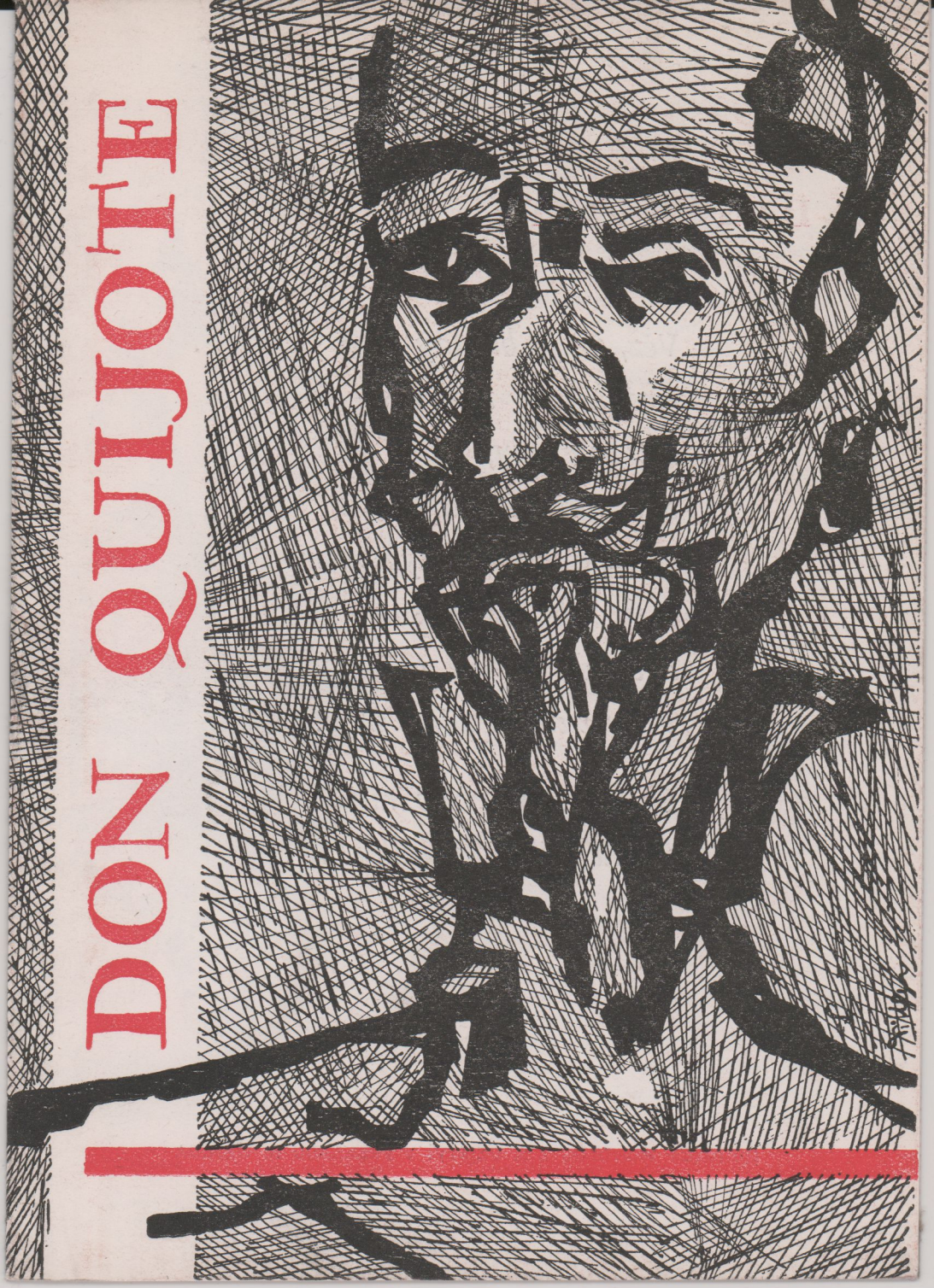

DON QUIJOTE

DON QUIJOTE

*Věz, že já bludný rytíř jsem . . .
jenž křivdy napravuje
a tulák jsem,
mne něžnost zaplavuje
smutné matky když zřím,
a ty, kdo chudí jsou
a chudý žebrák též
vždy vzbudí účast mou.*

*Slunce zářící zbožňuji,
vzduch čistý a dálky! . . .*

QUIJOTŮV MONOLOG Z 3. DĚJSTVÍ V PŘEKLADE A. WENIGA

CERVANTES A JEHO RYTÍŘ SMUTNÉ POSTAVY

Mohutná vlna renesance vynesla zejména literární větev umění k vrcholům, ke kterým hledíme i dnes s úctou a v mnohém jsou tyto vrcholy maximální mírou, ke které každé dílo přikládáme, abychom zkoumali jeho skutečné hodnoty.

Renesance vyrvala ideál lidského života z církevního mysticismu a záhrobí nahradila ideálem plnokrevného pozemského života v jeho slunné a smyslové realitě. Strhující vpád životní reality přinesl stovky děl, které vymezily do krajnosti protilehlé póly lidské duše a povahy. Renesanční vlna, která prošla celou jižní Evropou, zasáhla i do Anglie, kde na jejím vrcholu se skví jméno W. Shakespeara. Hledáme-li k tomuto velíkánovi protipól v jižní Evropě, je to bezesporu Španěl Miguel de Cervantes Saavedra.

Narodil se v době vrcholné moci Španělska, po studích v Madridě se dostal v roce 1569 do Itálie jako komorník římského kardinála, potom přešel jako voják do služeb španělského vojska, účastnil se tažení proti Turkům, dostal se do zajetí tureckých pirátů a pět let byl vězněn v Alžíru. Několikrát se pokoušel o útěk, který se mu podařil, když zorganizoval vzpouru všech vězňů. Ani po návratu do Madridu nenašel klid. Byl pronásledován pro podezření ze zpronevěry a později dokonce i z vraždy. Nešťastný, osudem vždy pronásledovaný dobrodruh a básník však postavil své době monumentální pomník v postavě svého Dona Quijota de la Mancha. Snad

jen Shakespearův Hamlet může zápasit s Quijotem ve své popularitě.

Byl to právě velký ruský spisovatel Turgěněv, který upozornil na doplňující se protipólnost těchto postav, které ve svém součtu dávají maximální rozměr renesanční povahy. Oba se zrodili téměř v tutéž dobu. Turgěněvovi je Hamlet zosobněným dušezpytné analýzy a egoismu, jehož nutným důsledkem je ztráta víry. V protikladu zosobňuje Don Quijote víru, víru v cosi věčného, víru v pravdu nalézající se mimo jedince, pravdu, kterou není možno snadno získat, ale která si žádá oddané služby a nesmírných obětí, ale která je vykoupena stálostí a silou obětí. Don Quijote je celý proniknutý oddaností k ideálu, pro který je kdykoliv hotov podrobit se jakýmkoliv strádáním i obětovat život. Sám si svůj život cení jenom potud, pokud může být prostředkem ke ztělesnění ideálu, k nastolení pravdy a spravedlnosti na světě.

Jeho komická stránka je v tom, že tento ideál je provokován obrazotvorností fantastického světa rytířských románů. Avšak i samotný ideál se skví v naprosto nedotknutelné životní čistotě.

Don Quijote není schopen žít pro sebe a starat se jen o sebe. Žije pouze pro jiné proti zlu, proti utiskovatelům. Proto nemůže být Quijote jen komickou postavou parodující falešné ideály ilusivního rytířského světa, ale je smutnou postavou lidské historie, pro kterou je ideál naprosté čistoty a obětování nepochopitelný a pro omluvu vlastní nedokonalosti i komický. V. Kabeláč.

NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKO-SLEZSKÉ

MASSENET NA OSTRAVSKÉ SCÉNĚ

MANON

1. 14. IX. 1923

- D : M. Hanák
R : K. Kügler

2. 6. XII. 1935

- D : J. Singer
R : K. Kügler

THAIS

1. 16. III. 1924

- D : M. Hanák
R : J. Kühn
V : V. Kristin

WERTHER

1. 21. VIII. 1919

- D : E. Bastl
R : K. Kügler

2. 14. X. 1927

- D : M. Hanák
R : K. Kügler

3. 20. III. 1946

- D : M. Hanák
R : K. Šálek

KEJKLÍŘ MATKY BOŽÍ

1. 15. X. 1926

- D : E. Bastl
R : K. Kügler

2. 6. XII. 1935

- D : J. Singer
R : K. Kügler

JULES MASSENET

DON QUIJOTE

Opera o 5. dějstvích podle hry H. Caina a Le Lorreina
Český překlad: dr. Milada Jirásková

Dirigent: Bohumil Janeček
Režie: Ilja Hylas
Sbormistr: Karel Kupka
Scéna: Zbyněk Kolář j. h.
Kostýmy: Bedřiška Ustohalová
Choreograf: zasl. umělec
Emerich Gabzdyl

Inspicent:
Jaroslav Deršák

Text sleduje:
Marie Pečínková
Libuše Bílková

Ve scénické výpravě bylo pou-
žito ilustrací slavného francouz-
ského malíře G. DORÉ.

Dulcinea	Alena Havlicová Eva Těluškinová
Don Quijote	Jan Kyzlink Karel Průša
Sancho	Radoslav Svozil Vojtěch Zouhar
Pedro	Radmila Minářová Věra Nováková
Garcias	Zdeňka Diváková Jitka Kovaříková
Rodriguez	Karel Kožušník Oldřich Lindauer
Juan	Lubomír Procházka

Premiéra 20. března 1965 v Divadle Zdeňka Nejedlého

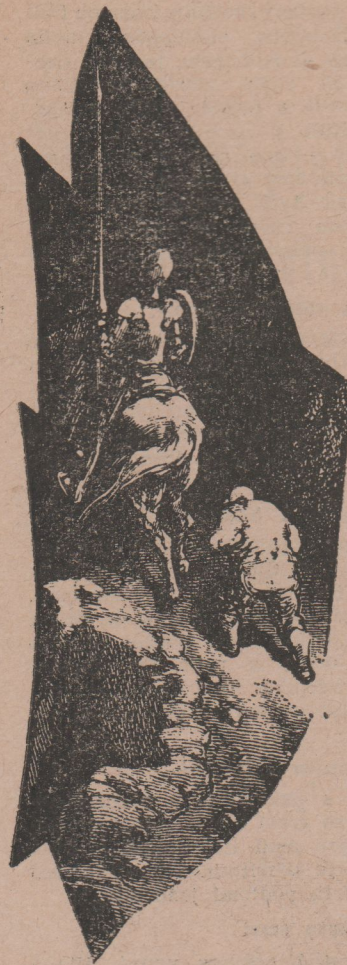
SKLADATEL JULES MASSENET

(1842 - 1912)

Zakladatelé žánru francouzské „lyrické opery“ Ch. Gounod a L. A. Thomas vystupují na operní jeviště v době, kdy bylo zaplaveno efektními, bombastickými díly G. Meyerbeera. Jejich hudba zapůsobila noblesním dojmem, elegancí a zdrženlivou cudností divadelního projevu a výrazně kontrastovala s Meyerbeerovým nabubřelým pathosem.

Jejich invence nebyla sice prosta sentimentality, ale svěží pravdivost a lyrický sloh našel řadu pokračovatelů, z nichž vynikl zvláště Jules Massenet. Narodil se 1842 v St. Étienne. Hudbu studoval v Paříži u A. Thomase. Za vynikající studijní úspěchy byl odměněn proslulou římskou cenou (za kantátu David Rizzio), z velké řady jeho 27 oper žije na evropských scénách jen několik. Především „Manon“ a „Werther“, které se zasloužily o jeho slávu a popularitu, snad Cid a pak Don Quijote. Stejně jako jeho předchůdci Thomas a Gounod i Massenet vybíral náměty svých oper z velké části podle proslulých literárních předloh. Např. Manon podle Prévosta, Werther podle Goetha, Cid — Corneille — Don Quijote podle Cervantese. Neobyčejná výraznost Massenetových melodií vystihuje zvláště lyrické situace, postavy jeho oper jsou vytvořeny se zřejmým smyslem pro konkrétnost a nemají onu konvenční schematičnost jako postavy oper tehdejších autorů. Ovšem vysokých uměleckých hodnot svých literárních předloh Massenetovy opery zdaleka nedosahují.

Text opery Don Quijote je napsán podle slavné-

ho románu M. de Cervantese. Je to tedy téma posvěcené velkým umělcem a dostatečně známé. Rozdíl v pojetí Cervantesově a Massenetově — vedle samozřejmého rozdílu libreta a románu — je vyzdvižení lyrického prvku proti vyzrálému meditativnímu tónu a hloubce myšlenky u Cervantese. Tak si to ovšem Massenetův hudební projev žádal. Ve všech jmenovaných operách se skladatel soustředil na obrysy příběhů a svou hudbou hleděl vždy zdůraznit lyričnost situací. Děj Dona Quijota zachycuje jen drobné epizody — vzývání Dulciney, boj s větrnými mlýny, zoufalství a zklamání rytíře a jeho smrt, která hudebně a dramaticky působí nejpřesvědčivěji. Zde se ozývá onen skladatelův typický tón nostalgie a melancholie, vyplývající z nesplnitelné hrdinovy vášnivé touhy.

Premiéra této opery se konala v r. 1910 v Monte Carlu s legendárním Fjodorovem Šaljapinem v titulní roli, jenž s ním vystupoval pak na četných světových jevištích, včetně našeho Stavovského divadla v Praze.

OBSAH OPERY

(děje se ve Španělsku).

I. dějství — Dulcinea

Don Quijote de la Mancha zv. Rytíř smutné postavy zbožňuje krásnou Dulcíneu. Dulcinea obklopena mnoha nápadníky — Rodrigem, Juanem, Garcíase se snaží zbavit směšného obdivovatele a požádá rytíře o službu. Bandité ji ukradli perlový náhrdelník — Don Quijote má získat náhrdelník zpět a donést ho své dámě. A tak Rytíř smutné postavy se vydává na cestu se svým sluhou Sanchem, ochoten vyplnit každé její přání.

II. Boj s větrnými mlýny

Pro Dulcíneu, dámu svého srdce se dá Don Quijote do rytířského zápasu s větrnými mlýny. Z tohoto nerovného boje vyjde s notnými šrámy, leč neotřesen a pokračuje na své pouti, přesvědčen, že dosáhne svého cíle.

III. Setkání s bandity

Stmívá se. Krajem projíždí unavené postavy. Don Quijote na svém Rosinantu a Sancho na utrmáceném oslu. V lese přijde Don Quijote na stopu banditů. Bojuje proti přesile, Sancho zbaběle uteče a rytíř je spoután. Získá si všechny svou dobrotou, tak, že mu dobrovolně vrací žádaný náhrdelník.

IV. Quijotovo zklamání

Unavený a jízvami bojů poznamenaný rytíř se vrací do La Manchy. Odevzdává své paní náhrdelník a žádá ji o ruku. Je odmítnut. Toto zklamání rytíře zdrtí, podlomí jeho síly.

V. Quijotova smrt

Rytíř smutné postavy umírá. Hlavu má stále v oblacích, plnou ideálů a snů. A v těchto oblacích se setkává s Dulcíneou — se svou láskou. Smrt přichází, zdrcený Sancho zdvíhá meč svého pána k poslednímu rytířskému pozdravu.

Ručně pletený svetr na míru
z čistě vlněné příze z dovozu!

Zhotoví

SLEZANKA

Ostrava 1, Gottwaldova 29

STÁTNÍ
DIVADLO
V OSTRAVĚ

Jules Massenet: Don Quijote. Program vydalo Státní divadlo v Ostravě
v redakci prom. hist. Evy Sýkorové. Grafická úprava Bohumír Tittler,
typografická úprava Rudolf Mikeska. Vytiskly Moravské tiskařské závody,
n. p., závod Ostrava, provoz 22, Ostrava 1, Hollarova 14. Cena 2 Kčs.
T 12 - 51468